

Mit jelképez Ros Hásáná három imája?

A következő héten köszönt ránk Ros Hásáná, a zsidó újév, melynek hagyományos szimbolikája három fogalom körül forog: *Málchujot* [királyságok], *Zichronot* [emlékezések], és *Sofárot* [sófárhangok].

Ahogy a Talmud megfogalmazza:

„Mondjatok előttem Ros Hásánákor *Málchujotot*, *Zichronotot* és *Sofárotot*. *Málchujot* – azért, hogy királlyá tegyetek magatok felett. *Zichronot* – azért, hogy az emléketek felemelkedjen előttem a jóra. És mivel? A sófárral.” (Ros Hásáná 16a)

Furcsa tanítás: három témáról ír, de csak az első kettőt magyarázza meg. Ugyanakkor az első kettőben szimmetria is megjelenik: a királlyá koronázással mintegy mi teszünk a Teremtőért¹, az emlékezés által pedig Ő tesz értünk.

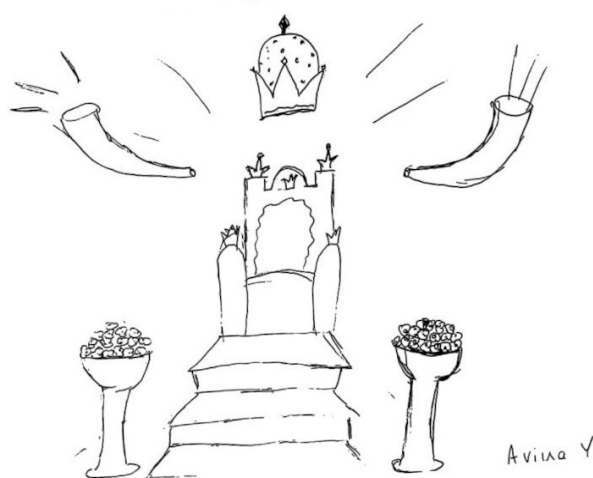
Amikor a *Zichronot* kapcsán emlékezésről szólnunk, azt nemcsak úgy értjük, hogy az Örökkévaló emlékezik ránk – hiszen Őelőtte nincsenfelejtés –, hanem a mi megújulási számvetésünknek is része az, amikor mi felidézzük em-

lékeinkben az elmúlt év sikereit és kudarcait. Ez az újévi időszak elméleti, intellektuális aspektusa. Ugyanennek az érzelmi megfelelője a sófár megtérésre inspiráló hangja.

A *Sofárot* és a *Zichronot* szakaszai tehát elsősorban értünk szólnak, a bennünk rejlő értelem és érzelem alapján. A *Málchujot* azonban már kilép ebből a belső világból, és a Teremtő felé mutat.

Ez emlékeztethet minket a Zohár híres, kritikus – és sokak által vitatott – tanítására:

¹ Azt szoktuk feltételezni, hogy a Mindenható Mindenhatóságának a része az, hogy semmire sincsen szüksége, és mi, emberek semmit nem tudunk neki adni vagy elvenni tőle. Ugyanakkor nem ez az egyetlen lehetséges megértése a Tóra filozófiájának. A napjainkban nagy népszerűségnek örvendő *Manis Friedman rabbi* például ismert az ettől eltérő álláspontjáról. Az egyszerűség kedvéért most mi mégis induljunk ki ebből a szélesebb körben elfogadott nézetből. Eszerint a valóságban mi nem teszünk a Teremtőért azzal, hogy megkoronázzuk, hanem nekünk jó az, ha Ő lesz a Királyunk. Mindezzel együtt, a tevékenység lényegét tekintve nyugodtan mondhatjuk: a királlyá koronázás [*Málchujot*] önzetlen tevékenység, míg a jóra említettést [*Zichronot*] alapvetően önös érdek motiválja.

Farnadi-Jerusálmí Avija rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjamin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 150 példányban.

Nagyünnepek a Bét Jehudában 5785 / 2024

Zenés ünnepi készülődés	Szeptember 23.	Hétfő	18:00
<i>Az Alma utcai Budai Orthodox Zsinagógában, dr. Farnadi-Jerusálmi Micha rabbival közösen</i>			
Szerda reggeli ima	Szeptember 25.	Szerda	8:15
Sábát Nicávim-Vájélech	Szeptember 27.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szlichtot	Szeptember 28.	Szombat	20:30
<i>bocsánatkérő imádságok első estéje, több közösséggel együtt a Rumbach zsinagógában</i>			
Szerda reggeli ima	Október 2.	Szerda	7:15
Erev Ros Hásáná	Október 2.	Szerda	18:00
Ros Hásáná 1. reggel	Október 3.	Csütörtök	9:00
Sábát Háázinu	Október 4.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szerda reggeli ima	Október 9.	Szerda	8:15
Kol Nidré	Október 11.	Péntek	18:00
Jom Kipur reggel	Október 12.	Szombat	9:00
Jom Kipur délután	Október 12.	Szombat	16:30
Szerda reggeli ima	Október 16.	Szerda	8:15
Erev Szukot	Október 16.	Szerda	18:00
Szukot félünnep szombatja	Október 18.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szerda reggeli ima / Hosáná Rábá	Október 23.	Szerda	8:15
Erev Szimchát Torá	Október 24.	Csütörtök	18:30
Sábát Berésit	Október 25.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			

Jó beíratást, jó bepecsételtetést!

*Felemelő ünnepeket, tartalmas új évet, felemelkedést
az egész szűkebb és tágabb közösségünk számára!*

„Ők nem azok, akikről a Tóra ezt írja: 'hős emberek, Istenfélők, igaz emberek, megvesztegetés gyűlölői.' (Mózes 2., 18:21) Hanem mind kiabálnak imáikban Jom Kipurkor, mint a kutyák: 'adj [háv], adj nekünk ételt, megbocsátást, engesztelést és életet, írd be minket az életre!'

És ők kemény lelkűek, mint a kutyák, mint a világ népei, akik kiáltanak Őhöz, és nincsen bennük szégyenérzet. [...] Ők a 'gyülelész nép' (Mózes 2., 12:38), akik minden jót, amit tesznek, saját magukért teszik." (Tikuné Zohár 22a)

Ez a szakasz arra tanít minket, hogy a nagyünnepi imáinkban elsősorban ne saját magunkra gondoljunk, hanem a Teremtő dicsőségére.

Ezért is találjuk azt, hogy mind a Ros Hásáná, mind a Jom Kipur napján mondott Ámidá imánkban a fő hangsúly nem azon van, hogy mi mit kérünk magunknak, hanem azon, hogy a Teremtő dicsősége számára azt kérjük, hogy mihamarabb jöjjön el az az idő, amikor az Ő Királysága az egész világon nyilvánvalóvá válik.

A valódi célunk ezen a világon sosem lehet az, hogy saját magunknak szerezzünk, venni tudjunk – csak az, hogy mi mit tudunk hozzátenni.

Ez alapján azt mondhatjuk, hogy a Ros Hásáná napján mondott *Muszáf* ima három szakaszából a *Málchujot* [Királyság] az, ami a központi helyet elfoglalja, míg a *Zichronot* [Emlékezések] és *Sofárot* [Sófárhangok] fejezi ki az ember felkészülését erre az ideális helyzetre.

HETISZAKASZ

Hogyan lehet elérni a tökéletes megtérést?

Ezen a héten olvassuk a Tórából az egyik legmegindítóbb próféciát, ami a sok parancsolat és feddés után végül megígéri az idők végezetén érkező csodálatos szabadságot.

Miután talán még többet is hallottunk arról, mint akartunk volna, hogy milyen büntetések várnak ránk, ha nem tartjuk be a micvákat, Mózes végül elárulja, hogy az idők végén végül meg fogunk térni az Örökkévalóhoz, és Ő is mintegy „meg fog térni” hozzánk:

„És vissza fogsz térni Örökkévaló Istenedhez, és hallgatni fogsz a hangjára [...] és vissza fogja téríteni Örökkévaló Istened a foglyaidat, és irgalmazni fog rajtad.” (Mózes 5., 30:2-3)

Sokakban felmerül a kérdés: vajon a megtérést lehetséges megjósolni? Ez nem mond ellent a szabad akaratnak?

A valóság ezzel szemben az, hogy az Örökkévaló el fogja küldeni a megtérés *inspirációját* a világra, ami egy lehetőség, egy nyitott kapu, ami mindenki számára szabadon elérhető. Aki él vele, az érdemeket szerezhet, a saját akaratából, aki nem, az pedig lemarad róla.

„Mert ez a parancsolat, amit én megparancsolok ma neked, nincsen elrejtve előled, és nincsen tőled távol.” (Mózes 5., 30:11)

Híres Rási és Rámbán vitája arról, hogy ez a mondat a Tóra egészére, vagy csak a megtérés [tesuvá] micvájára vonatkozik. A két ál-

laspont valójában nincs is olyan távol egymástól, mint amilyennek elsőre látszik, hiszen a *tesuvá* maga is vonatkozik a Tóra egészére: ha bármit nem jól csinálunk, ki kell javítanunk.

Számomra nagyobb kérdés, hogy van-e egyáltalán értelme ennyire általános, mindent magukba foglaló fogalmakról beszélnünk, amit az emberi elme nem is képes egyben felfogni?

A válasz ebben az esetben is hasonló a fentihez: itt nem az összes micváról, illetve az azokhoz való visszatérésről van szó, hanem az akaratról és az inspirációról. **Ez a megtérés legtökéletesebb formája: amikor már nincsen akaratunk a rosszat csinálni, és belülről vágyunk a micvákra.**

Kívánom, hogy ebben az új évben és nagyünnepi időszakban mindnyájan megtapasztalhassuk ezt az élményt!

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este** (szeptember 27.): 17:16 és 18:12 között.
Szombat kimenetele: 19:14.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:35-ig.

A zsinagógában **péntek este** 17:30-tól tanulunk, 18:00-tól imádkozunk.
Hétfő reggel (szeptember 30-án) 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.
Szerda reggel (október 2-án) 7:15-kor imádkozunk a *Bét Jehuda zsinagógában*.

Gyertyagyújtás **Ros Hásáná este** (október 2.): 17:07 és 18:02 között.
Ünnepnap és szombat kimenetele (október 5.): 19:00.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:38-ig.

Szombat reggeli ima a Bét Jehuda zsinagógában legközelebb:

Október 12-én, Jom Kipur szombatján 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz!

Ktivá vechátimá tová! Sáná tová umetuká! Az *Omek* magazin minden kedves olvasójának édes, boldog, eredményes és felemelő új évet kívánunk! Legközelebbi számunk – a *Teremtő segítségével* – október 10-én, Jom Kipur előtt jelenik meg!

Az OMEK MAGAZIN III. évfolyam 51. számát

Jehuda Simon ben Ávrám adományozta

Simon Elimelech HáKohén

emlékének szentelve.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelkeik felemelkedésére!